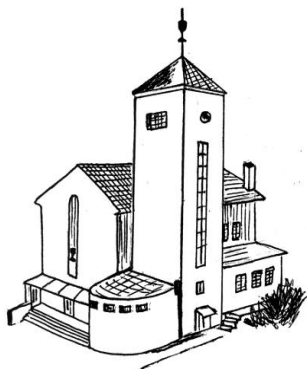

Adventní Sborové listy 2017

Českobratrská církev evangelická, sbor Mšeno u Mělníka

Služte času!

Není to divné? Je. Ale možná je to i v bibli! V epištole apoštola Pavla k Římanům 12. kap. ve verši 11 stojí: „V horlivosti neochabujte, buďte vroucího ducha, služte Pánu“. Tedy služte Pánu, nikoliv „služte času“. Jenže v řadě nejstarších rukopisů stojí: Služte času. Jsou vykladači, kteří mají za to, že v původním textu bylo „služte času“, ale další opisovači to pokládali za omyl a opravili ho na Služte Pánu. Nebylo by to nic divného, protože v řeckém textu Pán je Kyrios a čas je Kairos a zní to skoro stejně i v 3.pádu - Kyrió i Kairó. Pro kairos/čas mluví i to, že celý začátek 12. kap. je o službě Pánu v denním životě, a znovu to opakovat v 11. verši je poněkud nadbytečné.

Nejistotu ve správném čtení vyjadřuje i náš Ekumenický překlad bible tím, že dole „pod čarou“ nabízí i odlišné čtení: namísto „služte Pánu“ má „vystihujte potřebu chvíle“.

A tu jsme konečně u pravého důvodu. Jak známo, stará řečtina má pro čas výrazy dva. Jedním je Chronos. To je bůh času, ve smyslu tikajících hodin, kalendářů a letopočtů, který běží, ať se něco děje, nebo se neděje vůbec nic. A potom Kairos, který je bohem „příhodné chvíle“ nebo taky bohem rozhodujícího okamžiku, žádajícím po člověku osudové rozhodnutí. Je tudíž zřejmé, že kairos se týká jen dějů a událostí – od

„malých“ osobních až po kritické mezníky dějin. Proto byl Kairos u pohanských Řeků považován za boha, že otevíral jedinečné a mimořádné příležitosti čímž zasahoval do lidských událostí.

Už rozumíte apoštolovi? Celý jeho život se odvíjel od jedné mimořádné příležitosti, které se mu dostalo u Damašku. Proto zapřísahá křesťany, aby „vykupovali čas/kairos/“. Ježíš zahájil svou veřejnou činnost prohlášením, že „čas/kairos/ se naplnil a přiblížilo se království nebeské“ (Mk1,15). Je to čas mimořádné Boží přízně.

Církevní svátky – podobně jako ve všech náboženstvích – nejsou události. Jsou to jen „jako“ události, čili pseudoudálosti, vymyšlené na památku událostí skutečných. Svátky neurčil čas-kairos. Určil je čas-chronos, kalendář církevního roku. Ten odděluje dny sváteční od těch všedních. Takovému času sloužit nemusíme. Ten má sloužit nám, abychom se v běhu všedních dní na chvíli zastavili a obrátili mysl k věcem podstatným.

Takovým svátečním časem je i advent a to i v roce 2017. Bože, jak ten čas letí! Buď nám milostiv!

Jan Kozlík

Nový rok

Nový rok – co vše je skryto v těch dvou prostých slovech.

Lidé si dávají svá předsevzetí, nové ideály, tužby, nová rozhodování.

Jaké jsou asi s námi Boží plány?

On je naším vůdcem a rádcem neomylným těch, kteří se nechají jím vést. Na jeho pevném základě máme stavět své další plány, právě v začínajícím se novém roce. Je to jistě ta nejbezpečnější cesta, kterou nás chce vést - necháme-li se vést celým tímto rokem, a to jistě chceme. „Dejž, ať se nám dobře daří, Jezu, roku nového.“ Přejeme si štěstí, zdraví, mír, spokojenost. Jistě je to vše potřebné a pěkné a vše to potřebujeme. Ale přejeme a prosíme i o něco víc. Prosíme, Pane Bože, abys nás milostivě vedl životem, a je – li to Tvá vůle, při životě a zdraví nás zachoval i celý příští rok.

Nauč nás počítat naše dny, ať získáme moudrost srdce.

Děkujeme za vše, co se povedlo a posloužilo k Tvé cti a slávě.

Děkujeme Ti za mnohá dobrodiní, kterých se nám dostalo a učíš, abychom je přijímali s vděčností a pokorou jako dar a nezapomínali Tě za to chválit.

A proto, chval, duše má, Hospodina a nezapomínej se na všechna dobrodiní jeho.

Prosíme, buď nám přítomen a otevírej naši mysl a srdce. Amen.

Lydie Pavelková

Konvent na Mělníku

Náš Poděbradský seniorát má 21 sborů (jedním z nich je Mšeno) a 14 kazatelských stanic. Počet seniorátů v ČR je 14 a jeho hranice se obvykle nekryjí s hranicemi krajů.

Jedenkrát ročně, obvykle v listopadu, se koná v jednom ze sborů každého seniorátu tzv. konvent, což je vlastně nejvyšší orgán seniorátu, kde se sejdou zástupci všech jeho sborů, obvykle farář plus jeden člen staršovstva, a celý den schůzují, informují se navzájem o činnostech, problémech a radostech jednotlivých sborů a snaží se společně najít řešení všech problémů.

Tento rok se konvent našeho seniorátu konal na Mělníku v sobotu 4. listopadu. Což by měla být pro ten sbor radost, ale jsou to také starosti s přípravou vhodných prostor k sejití asi 60 lidí a jejich stravováním po dobu konání tohoto shromáždění. V roce 2015 se konvent konal také ve Mšeně.

Na Mělníku se tento rok účastnili konventu za náš sbor bratr farář Michal Šimek a ze staršovstva Zdena Weiserová. Opravdu každý sbor tam měl své zástupce a atmosféra byla přátelská a pracovní, organizačně vše dobře zvládnuto.

Dopoledne vše začalo pobožností (mělnický bratr farář Miroslav Erdinger), pak nezbytná prezence, volby předsednictva a zprávy jednotlivých výborů, např. zpráva o hospodaření seniorátu, o činnosti diakonie, zpráva mládeže o konaných a připravovaných akcích, zpráva o činnosti synodu a další.

Následovala vždy diskuse k jednotlivým zprávám.

Po obědě vystoupil se svým příspěvkem pozvaný host konventu – synodní senior Daniel Ženatý, kde téma bylo Postavení farářů v naší

církvi, a dále pak hlavní problém, který dělá starosti všem – jak dále v naší církvi, až zcela skončí finanční podpora církví státem v roce 2030. Zda jednotlivé sbory tzv. ufinancují svoji činnost, zda finanční obětavost jednotlivých členů bude dostatečná, aby sbory nezanikly. Na tzv. desátky (i dvacátky by byly řešením) nejsme v naší církvi zvyklí a jiná řešení zatím nebyla diskutována, i když diskuse k oběma tématům byla bohatá. Konvent končil pobožností bratra Jana Dobeše, kurátora z Kolína.

Zdena Weiserová

Financování sborů ČCE v budoucnosti

Financování sborů Českobratrské církve evangelické (ČCE) doznává změn a postupně se bude během několika příštích let měnit. Na základě zákona o restitucích církevního majetku došlo k dohodě mezi státem a církvemi, že bude snižována finanční podpora na platy farářů. V budoucnu si budou muset sbory ČCE faráře v plnosti platit samy.

Konkrétní situace je taková, že podpora státu každý rok klesá tak, že v roce 2030 bude nulová. Už dnes sbory na své faráře přispívají každý rok určenou částku na tzv. Personální fond, z kterého se již nyní část platu hradí.

Otázka je, kde na to vzít, až nebude podpora žádná. Vyjádřil se k tomu i synodní senior Daniel Ženatý na konventu Poděbradského seniorátu na Mělníku. Konstatoval, že členové sborů budou muset zvýšit svoji obětavost. To znamená, že budou muset platit desátky či aspoň dvacátky. Tedy desetinu či dvacetinu ze svého ročního příjmu. Zdůraznil, že tím vlastně každý člověk, kterému na sboru záleží, vyjadřuje svoji zodpovědnost za sbor.

Domnívá se, že společenství sboru o několika desítkách členů je schopno svého faráře platit, pokud skutečně bude odvádět alespoň dvacátky.

Protože jsem se několikrát setkal s dotazy, jak to bylo s financováním farářů za první československé republiky, obrátil jsem se na kurátora sboru ČCE v Praze – Dejvicích Jana Maška, který se historií evangelických sborů dlouhodobě zabývá. Více se dočtete v jeho článku „Salár a platy duchovních za první republiky a dnes.“

Michal Šimek

Salár a platy duchovních za první republiky a dnes

Finanční zajištění sborů i naší církve stále zůstává aktuálním tématem. Čeká nás přechod na samofinancování a všichni tak nějak cítíme, že stávající praxi bude potřeba pozměnit. Jenže jak? Mezi možnostmi, o kterých se v minulosti uvažovalo, patřily např. daňové asignace, církevní daň, nebo něco jako desátek. Neprosadila se žádná z nich a po rozhodnutí o odluce od státu ztratily první dvě smysl. Tedy desátek? Co si pod tím slovem vlastně představujeme, je reálný?

Ohledně desátku panuje několik pověr. Jedna říká, že stačí i docela malé společenství - 10 lidí, kteří svým desátkem složí farářský plat. To by možná šlo kdysi dávno, ale víme, že mzdové náklady jsou dnes zhruba dvojnásobkem čistého platu. Druhý omyl spočívá v tom, že přenášíme představy o desátku z historické beletrie do dnešní doby. Tzv. desátek v 19. století a dříve ale neměl moc společného s desetinou příjmu. Šlo o fixní částky, odváděné každoročně jednotlivými živnostmi (nikoli jednotlivými lidmi z farnosti), a to nezávisle na výši zisku nebo ztráty. Jak by se také vyčíslovala v době převážně naturálního hospodaření? Lidí bez vlastní živnosti, tedy např. tovaryšů nebo čeledínů, se desátek netýkal.

Mimo to, evangelické sbory záhy princip desátku opustily a asi v polovině 19. století dospěly k systému, který se s drobnými úpravami používal i za první republiky a vlastně až do roku 1950. K tomu je třeba říci, že sborové příjmy měly v té době tři složky: salár, sbírky a dary (odmýšlíme od případné hospodářské činnosti). Zatímco příspěvky do sbírek a samozřejmě dary měly dobrovolný charakter, salár představoval povinnou platbu na plat kazatele a provoz sboru. Podívejme se na to, jak se počítal.

V poslední, prvorepublikové fázi měl salár formu daňové přírážky, jak ji dokládají sborové archivy např. v Libiši, Mělnickém Vtelně a Nebuželích. Vedle nějaké spíše symbolické části, placené všemi rodinami, byl úměrný dani odvedené státu. Koeficient úměrnosti byl schvalován výročním shromážděním a stanovil se tak, aby celkový salár spolu se zůstatkem předešlého roku pokryl všechny rozpočtované výdaje.

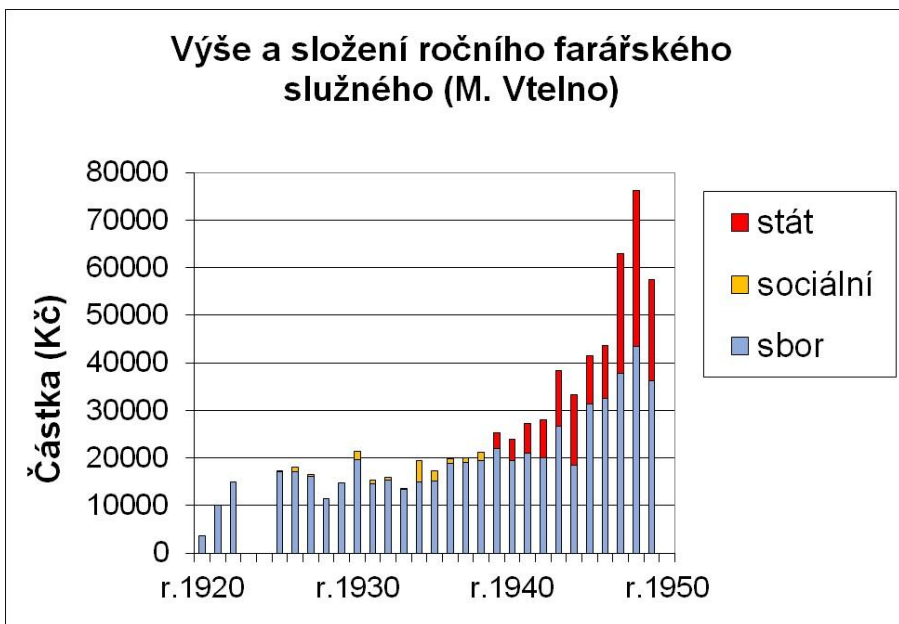
Dobře to ilustruje snímek z první salární knihy sboru v Nebuželích. Nadpisy jednotlivých sloupců tabulky jsou: číslo domu a „Stav

živnostní“, za jménem „Výnos dani roku 1852“ a „Vypadávající částka služného ve stříbře“.

čís. dom.	Stav živnostní	Imena obcí a poplatníků církevních	Výnos dani roku 1852		Vypadávající částka služného ve stříbře	
			zl.	kr.	zl.	kr.
19.	Chalupník	+ Doorák	14	9	1	26.
40.	Sedláček	Jirí Doorák	60	45	4	59.
45.	St.	Václav Doorák	70	35	5	12.
48	Chalupník	Jan Doorák	20	45	1	53.

Velkou výhodou tohoto schématu (oproti dnešnímu) bylo, že zohledňoval sociální situaci lidí, nejen jejich příjem, ale i životní náklady. Komu odpustil na daních stát, od toho nechěla ani církev. Církev také byla ušetřena přemýšlení, jak technicky zohlednit toto hledisko a realizovat vnitřní solidaritu. To je inspirující i v dnešní době.

Mluvíme-li již o sborových financích v době první republiky, je rovněž potřeba připomenout, že značnou část sborových rozpočtů představovalo služné kazatelů. To si sbory hradily samy. Stát přispíval církvi tím, že financoval provoz malého ústředí, stejně jako již za Rakouska-Uherska. Údaje ze statistických přehledů vtelenského sboru z let 1920 – 1950 dokládají výši a složení farářských platů. Vidíme, že po celou první republiku byla podstatná část farářského platu hrazena ze sborových prostředků. Malou část představují sociální dávky, jejichž výše reflektovala situaci ve farářské rodině. Po roce 1938 se poprvé objevuje státní příspěvek, zprvu vyplácený sborům přímo okresními úřady, pak prostřednictvím Synodní rady. A ten postupně narůstal, až po roce 1950 stát zcela převzal financování farářských platů. Je příznačné, že k přechodu na státní financování (a tedy i kontrolu) kazatelů dochází v letech okupace a nástupu komunistické moci.

Co na závěr? Dnešní situace nás výhledově vrací do ne tak dávné doby, kdy se sbory o sebe a své faráře musely postarat samy. Prvorepublikový systém měl svou logiku a může nám být docela sympatický. Má však jeden háček – daňové úřady prostřednictvím obcí poskytovaly církvi údaje o daňových poplatnících. To je dnes v době odluky a úzkostlivé ochrany osobních údajů těžko představitelné. Týká se to ale jakéhokoliv pokusu provázat salár a příjmy. Několik pražských sborů zkusmo vykročilo jiným směrem, nutno přiznat, že ne vždy úspěšně. Jde o to, že si členové sboru začátkem roku rozmyslí, kolik budou moci sboru přispět, předem to oznámí to a rozpočet se pak sestavuje za předpokladu, že svým příslibům dostojí.

Jan Mašek

P.S.: V *Evangelickém kalendáři na rok 2018* je přetištěn článek Františka Bednáře z roku 1951 s poněkud jiným vyzněním. Důvodem zjevného rozporu Bednářova článku s archivními materiály může být mj. moje omezená zkušenost pouze s bohatšími sbory na Mělnicku.

Krátce

V průběhu října 2017 farář Michal Šimek postupně navštívil všech devět ročníků Základní školy ve Mšeně. Dětem vyprávěl o bibli.

xxx

Kurátor sboru Českobratrské církve evangelické z Prahy – Dejvic několikrát navštívil mšenský evangelický sbor. Studoval archivní materiály evangelického sboru v Nebuželích, který byl po svém zrušení přifařen ke sboru ve Mšeně.

xxx

Na evangelické faře ve Mšeně se koná od října biblický kroužek. Navštěvuje jej ve dvou skupinách šest dětí ze základní školy ve Mšeně. Biblický kroužek v mateřské škole ve Mšeně se koná jednou měsíčně.

xxx

Členové mšenského evangelického sboru Michal Vidner se svým synem Filipem dokončili rekonstrukci plotu na farní zahradě. Za jejich obětavou práci jim patří dík.

xxx

Vzpomínka na zesnulé se konala ve mšenském Domově seniorů v úterý 7. listopadu 2017. Při pobožnosti farář Michal Šimek přečetl jména všech obyvatel DS, kteří zemřeli v době od konání loňské vzpomínky.

xxx

V průběhu podzimu se konala dvě dosti slušně navštívená setkání nad bibli. V říjnu se diskutovalo o podobnosti o boháči a stodolách z Lukášova evangelia. V listopadu potom o biblickém oddílu z knihy Genesis o pokušení Adama a Evy a jejich vyhnání z ráje.

xxx

V sobotu 2. prosince 2017 se ve mšenském evangelickém kostele konal adventní koncert pěveckého sboru Gospel Voices z Mladé Boleslavi.

xxx

Diakonie Českobratrské církve evangelické zve na cyklus kurzů *Pečuj doma a s námi*. Je určen **laickým pečujícími** z rodin, starajícími se zejména o seniory. Na kurzech získají potřebné rady a informace, vymění si zkušenosti, prakticky nacvičí ošetrovatelské techniky. Obdrží také soubor příruček k pečování a DVD s instruktážními videi. Cyklus je financován z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost a státního rozpočtu ČR, pro účastníky je zdarma. Kurzy se uskuteční na sále radnice ve Mšeně u Mělníka v lednu 2017. Bližší informace u Michaely Lengálové; e-mail: michaela.lengalova@diakonie.cz; mob. 604 283 571

Michal Šimek

Doporučená četba na Vánoce

Miroslav Macek: Saturnin se vrací

Vydalo nakl. XYZ 2017

V těchto dnech vychází pokračování slavného humoristického románu Zdeňka Jirotky „Saturnin“. Od jeho prvního vydání uplynulo již 75 let.

Odvážného úkolu napsat pokračování se ujal bývalý politik Miroslav Macek. Stomatologa, publicistu i překladatele M. Macka oslovilo přímo nakladatelství, mimo jiné i proto, že po Jirotkově úmrtí to byl právě on, kdo o Jirotkovi napsal obsáhlý článek. Saturnin se vrací a má půvab a vtip. Autor pokračování se rozhodl zachovat styl původního románu a myslím, že se mu to zdařilo.

Milostné dopisy slavných mužů

Nakl. Omega 2016

Způsoby komunikace se změnily. Připomeňme třeba psaní SMS ve zkratkách.

V dřívějších dobách byla jedna z mála možností, jak doručit zprávu prostě sednou, dopis napsat ručně a pak čekat třeba i několik týdnů, než přišla odpověď.

Milostné dopisy a básně jsou jedinečným svědectvím o tom, že takový svět existoval. V této útlé sbírce najdete dopisy třeba G. Flauberta, W. Churchilla, O. Cromwella, J. Joyce, G. B. Shawa, F. Kavky a mnoha dalších.

Patrik Hartl: Okamžiky štěstí

Vydal Bourdon 2016

Autor úspěšných románů „Malý pražský erotikon“ a „Prvok, Šampon, Tečka a Karel“ přichází s novým neotřelým nápadem. Jeho poslední kniha je dvojromán. Pokud po tomto titulu sáhnete, budete se muset nejprve rozhodnout, ze které strany začnete knihu číst.

Příběh sourozenců začíná v době, kdy Jáchymovi je sedmnáct let a jeho starší sestra Veronika studuje na vysoké škole. Z jedné strany svazku se

příběh odvíjí tak, jak jej vidí Veronika, protějščí část románu je napsána z pohledu Jáchyma.

Patrik Hartl je spisovatel, který dokáže čtenáře vtáhnou do děje, nudit se určitě nebudete.

Pavel Kosatík: Sběrná kniha: Helena Třeštíková v rozhovoru s Pavlem Kosatíkem

Vydalo nakl. Paseka 2017

V tomto knižním rozhovoru, který vznikl celé čtyři roky, vede spisovatel a historik Pavel Kosatík poutavý dialog s dokumentaristkou Helenou Třeštíkovou. Režisérka se ve vzpomínkách vrací do svého dětství a mládí. Rozhovor se chvílemi mění v korektní sice, ale ostré názorové střety, to když rozebírají její časosběrné dokumenty a filmy. Čtenářům tak oba aktéři přinášejí inspirativní postřehy a podněty k zamyšlení.

Josef Schovanec: O kolečko mň

Nakladatelství Paseka 2014

O autismu bylo v posledních letech napsáno dost reportáží i knih, také filmy a divadelní hry se tomuto tématu nevyhýbají.

Kniha „O kolečko mň“ je zvláštní především proto, že ji napsal autista. Díky tomu může vzít čtenáře do svého autistického světa, kde existují jiné zákony a jiné vztahy, jinak plyne čas.

Než byl Josefu Schovancovi diagnostikován Aspergerův syndrom (patří mezi poruchy autistického spektra), naordinovali mu psychiatři takové množství „léků“, že to málem nepřežil. Poté co prášky vysadil, dokončil vysokou školu, obdržel doktorát z filozofie a postupně se naučil 10 cizích jazyků. Dnes pracuje jako asistent na pařížské radnici.

Jedinečná kniha výjimečného člověka, který v tomto světě hledá odpovědi na své problémy.

Jaroslav Kmenta: Boss Babiš

Vydal Kmenta Jaroslav 2017

Psaní knih o Andreji Babišovi je dnes riskantní žánr. První životopis dnešního skoropremiéra s názvem „Počestný Andrej Babiš“ vyšel na Slovensku už před dvanácti lety. Dušan Valko, autor knihy, se nebál spekulací a proto ho Babiš zažaloval u slovenského soudu a vymohl na Valkovi téměř milionové odškodné. Prakticky ho tím zničil.

Jaroslav Kmenta se spekulací vyvaroval. Omezil se na fakta, která jasně popisují, jak se Babiš dostal bez skrupulí k majetku a moci. Jeho metoda je v kostce stále stejná: firmu nejprve přivede do potíží, následně jí zázračně „pomůže“, získá minoritní podíl a zastrašováním a kriminalizováním přejde ke konečnému převzetí.

Knihy je podle Jaroslava Kmenty zčásti postavená na reportážích časopisu Reportér.

Alena Mašťálková

Osídlování Sudet nebylo podle historiků vůbec jednoduché

Mšeno - Vztahy mezi Čechy a Němci nebyly vždy dobré a naopak ani špatné. Měnily se v průběhu dějin. Na přednášce Češi a Němci, která se v pátek 13. října konala na sále mšenské radnice, o tom hovořili ředitel Státního okresního archivu v Mělníku Dalibor Státník, jeho kolega Pavel Fiedler a česky mluvící německý historik Adreas Wiedemann.

Prvním řečníkem, kterého uvedl moderátor večera, mšenský evangelický farář Michal Šimek, byl Dalibor Státník. Účastníkům přednášky nastínil vývoj vztahů mezi oběma národy už od časů kolonizace v době Přemyslovců až po odsun Němců z československého pohraničí. Zmínil i reakce Čechů a Němců na vznik Československé republiky. „Máme v archivu desítky českých i německých školních kronik, v nichž je možné právě v této souvislosti objevit značné rozdíly. Zatímco v českých kronikách učitel popisoval vznik republiky jako nejkrásnější den, v německých není tato událost vůbec zmíněna. Pokud ano, tak formou hořekování prohrané německé války,“ přiblížil Dalibor Státník, podle něhož oba národy nikdy nebyly úplně oddělené. „Vždycky vznikala českoněmecká manželství. Známe případy rodin, které byly národnostně rozrůzněné tak, že někteří členové rodiny se hlásili k Němcům, jiní k

Čechům. Třeba podle toho, kterého z rodičů měli raději,“ doplnil ředitel mělnického archivu.

Německý historik Andreas Widemann, který žije 18 let v České republice, přiblížil postupně a dost komplikované osídlování Sudet. Češi začali podle něho v menší míře zabírat usedlosti vyhnaných Němců už krátce po válce. Mnohdy se ovšem stalo, že se tam někteří vychytralci přišli pouze obohatit, domy vyrabovali a zmizeli. „O to samozřejmě stát nestál. Následně proto vznikl osídlovací úřad, který měl celý proces na starosti. Nikdy se ovšem nenašlo tolik lidí, kteří by nahradili odsunutě obyvatelstvo,“ konstatoval historik a dodal, že stát se obtížnou situací snažil částečně vyřešit tím, že do Sudet zval nejen Čechy z vnitrozemí, Slováky, ale i takzvané reemigranty, což byli většinou už potomci Čechů, kteří odešli před desítkami let do Volyně, Francie, Rakouska, Polska a Německa. „V případě Německa to byl tak trochu paradox, protože ti lidé už mnohdy ani neuměli česky, i když měli české kořeny. Odsunutě Němce tak v podstatě nahradili opět Němci,“ poznamenal německý odborník na osídlování Sudet.

Především na průběh osídlování Olešna se zaměřil Pavel Fiedler z mělnického archivu, který přečetl svůj referát doplněný medailonky některých původních i nových obyvatelů obce. Příchod nových osídlenců do Olešna podle něho začal už v prvních měsících po skončení války. „Byli to například lidé z Veltrub, Chotusic, Kadlína, Mšena a dalších obcí, přičemž osídlovací akce v Olešně skončila v létě roku 1949,“ popsal archivář. Většina usedlostí i přes snahy osídlovacího výboru bohužel nakonec sloužila pouze k rekreačním účelům. Trvale v obci zůstalo pouze několik lidí.

Na závěr besedy dostali slovo účastníci, kteří přednášejícím položili několik dotazů.

Jiří Říha (vyšlo v listopadu 2017 v měsíčníku Mšensko)

Olešno před odsunem a po odsunu

Na území dnešního okresu Mělník, jako správního celku, se od 50. potažmo 60. let 20. století nacházejí i bývalé německé obce. Dříve tyto obce spadaly z větší části do bývalého okresu Dubá. Uvedl bych zde jako příklad obce Osinalice, Dobřeň, Jestřebice či Olešno. Na tomto území převládalo v drtivé míře německé etnikum. Počet Čechů žijících v těchto oblastech byl minimální. Nejpočetnější česká menšina žila ve městě Liběchov, která v roce 1910 dosahovala podle oficiálního sčítání obyvatelstva téměř dvou set osob. Češi a Němci žili v českých zemích po staletí pospolu a zažívali stejná úskalí. Nejdramatičtější kapitoly vzájemného soužití Čechů a Němců, tedy zábor pohraničí a následná okupace českých zemí, vyústily v rozchod obou národů v podobě poválečného odsunu německého obyvatelstva z území Československé republiky.

Olešno

Olešno spolu s osadami Brusné II. díl, Ráj a Vojtěchov, dnes součást města Mšena, se nacházejí v kopcovitém a lesnatém terénu v romantické oblasti Kokořínska. Na tomto místě nelze opomenout slavnou rodačku osady Vojtěchov Annu Bayerovou, která se zde narodila 4. listopadu 1852. Byla to druhá česká lékařka, jež v roce 1881 promovala v Bernu. Tou první se stala Bohuslava Kecková, která promovala o rok dříve v Curychu. První písemná zmínka o vsi Olešno pochází z roku 1414, o osadě Ráj z roku 1609, z roku 1720 o osadě Vojtěchov a v roce 1790 se písemné prameny poprvé zmiňují o osadě Brusné. Počátek dominance německého obyvatelstva v této oblasti spadá mezi 18. a 19. století. Za použití terminologie českého historika Jana Křena bylo české etnikum v této oblasti „převrstveno“ etnikem německým.

Obyvatelstvo se zde již po generace živilo především zemědělstvím, drobným řemeslem či živností. Mezi pěstovanými plodinami v Olešnu a okolí převažovaly žito, pšenice, oves, ječmen a brambory. Také se zde choval skot a vepř. Pro bližší představu bych zde také rád uvedl několik řemeslníků a živnostníků. Svým řemeslem se ve Vojtěchvě živili kovář Anton Ladek a švec Wenzel Meier. Drobná živnost poskytovala obživu pekaři Adolfu Pohlovi a trafikantovi Antonu Wolleschenskému

z Olešna. V Brusné si mohli místní obyvatelé zakoupit potraviny v obchodě Wenzela Vogela. V Olešnu se prodejem chmele živil Josef Fiedler či prodejem ovoce Anton Pekarek. Místní i přespolní obyvatelé se scházeli ve Vojtěchově v hostinci Adolfa Dominka a v Ráji pro změnu u Wenzela Kreibicha, který provozoval hostinskou živnost v domě čp. 7, jenž pochází z roku 1600. Architektura mnohých stavení je bez nadsázky obdivuhodná, některé místní domy pocházejí již ze 17. a 18. století. Domy v Olešnu čp. 15 a 18 byly v roce 1952 prohlášeny památkami lidového stavebnictví. V roce 1995 byla obec Olešno díky své jedinečné architektuře prohlášena za vesnickou památkovou rezervaci.

Elektrifikace obce Olešno proběhla na přelomu 40. a 50. let 20. století, vodovod a kanalizace nebyly v této době ještě zavedeny. Stav místních komunikací nebyl v žádném případě ideální, Olešno a blízké osady ležící v kopcovitém terénu, které spojovaly víceméně pouze polní cesty či pěšiny, nebyly příliš v dobrém stavu. Při vydatných srážkách ztékala voda z kopců po příjezdových cestách, které tímto značně trpěly. K opravám a zkvalitnění místních komunikací se přistoupilo až v 50. letech 20. století. Cesty se skládaly převážně ze šterku a písku. To se také podepsalo na používání zemědělských strojů na polích v okolí Olešna, které se dříve využívaly kvůli kopcovitému terénu a špatným cestám pouze v minimální míře.

V období Rakouska-Uherska lze okolí Olešna označit za čistě německou oblast. Nepatrná změna nastává za první republiky, kdy se do této lokality dostávají osoby české národnosti, jedná se převážně o jednotlivce žijící ve smíšeném manželství. Vzájemné kontakty českého a německého obyvatelstva nebyly ani v období monarchie ničím výjimečným. Němci chodili prodávat své produkty na trhy do osm kilometrů vzdáleného českého města Mšena, či si zde nakoupili věci denní potřeby. Mnozí také přicházeli do Mšena na pravidelné bohoslužby nebo také při potřebě využít služeb místní pošty, telegrafu či železnice. Někteří také navštěvovali v dětství místní měšťanskou školu. Po podepsání Mnichovské dohody v září 1938 se Olešno i s okolím stává součástí nacistického Německa, čímž se ze Mšena stalo pohraniční město. Hranice probíhala mezi Olešnem, Mšenem, Jestřebicemi, Kokořínem a dále až k Liběchovu.

Odsun německého obyvatelstva

Po skončení 2. světové války v Evropě se přikročilo k dramatickému ukončení společného soužití Čechů a Němců v českých zemích, potažmo v rámci celé obnovené Československé republiky. Odsun německého obyvatelstva, který posvětily vítězné mocnosti, razantně změnil podobu skladby obyvatel, žijících na území českých zemí. Přesný počet zde žijících Němců na konci války lze pouze odhadovat. Pohyb obyvatelstva byl značný. Počet nebyl konstantní a ani nemohl být, ovlivňovaly ho odvody do armády, ztráty na frontách, přesuny civilního obyvatelstva, oběti spojeneckého bombardování, příchod německých uprchlíků z východu, pohyby okupačních sil či v neposlední řadě také němečtí osídlenci z Besarábie, několik jich žilo také v okolí Kokořína. Pro bližší představu v samotném Mšeně pobývalo na konci války přibližně osm set německých uprchlíků z východního Pruska, Slezska a Kladska.

Před samotným odsunem probíhalo zabavení majetku německého obyvatelstva. Lze konstatovat, že místní Němci živící se především v zemědělství, neoplývali žádným převratným majetkem. Jednalo se zejména o vlastní nemovitosti, případně hospodářská zvířata, zemědělské stroje a nářadí, běžné užitkové předměty denní potřeby, hotovost a uložené úspory. Sporadicky se mezi zabavenými předměty vyskytly i hudební nástroje, obrazy, radiopřijímače, fotoaparáty a dopravní prostředky, tedy hlavně jízdní kola a motocykly. V Olešnu byla místním Němcům zabavena hotovost ve výši 22 895 K, vkladní knížky a dokonce i zásoby brambor. Za prodej zabaveného dobytka bylo utrženo celkem 109 939 Kčs. Zabavený movitý majetek z okresů Dubá a Česká Lípa byl centrálně svážen do skladů v České Lípě, kde ho spravoval fond Národní obnovy. Zde si ho mohli za zlomek ceny zakoupit novoosídlenci a vybavit si tak nemovitosti ve své držbě.

V roce 1930 žilo v Olešnu a okolních osadách celkem 223 Němců a 28 Čechů. Po skončení války započal odsun německého obyvatelstva v obvodu četnické stanice Horní Vidim, tedy v obcích a osadách Horní Vidim, Dolní Vidim, Dobřeň, Dražejov, Jestřebice, Klucno, Střezivojice, Olešno a v několika dalších vesnicích již v létě 1945. První transport se uskutečnil 15. července. O měsíc později proběhl transport většiny německého obyvatelstva z obce Olešno a osad Klucno a Vojtěchov.

První transport Němců konaný 15. července, se týkal celkem sta osob bydlících v obci Olešno a osadách Brusné, Ráj a Vojtěchov. Transportovaných mužů ve věku 15 až 50 let bylo 9, starších 50 let 7, žen bylo celkem 40, děti ve věku 10 až 14 let bylo 11 a dětí mladších 10 let bylo celkem 33. Po tomto prvním transportu zbylo v Olešnu a okolí 118 obyvatel české a německé národnosti. Němci z okresu Dubá byli transportováni do Internačního a sběrného střediska v České Lípě.

Novoosídlenci v obci Olešno

Po okupaci a obnovení republiky směřovalo vynaložené úsilí představitelů státu k obnovení pořádku, odstranění škod způsobených válkou a vyrovnání se s prožitým utrpením. To ovšem souviselo i s ukončením vzájemného soužití Čechů a Němců v jednom státě, ale také především se zajištěním pravidelného zásobování veškerého obyvatelstva. Tento nelehký úkol spočíval na zemědělci, potravinářském průmyslu, ale i drobných živnostnících prodávajících potraviny. Odsun Němců nutil příslušné orgány státní správy k urychlenému osídlení pohraničních oblastí státně spolehlivým obyvatelstvem, aby nahradil chybějící pracovní sílu v zemědělství a zajistily tak hladký průběh sklizně, čímž by se zajistilo dostatečné množství potravin pro široké masy obyvatel.

Hlavní priority v zemědělství po skončení války:

- zajistit německý zemědělský majetek
- rozhodnout o osudu německého majetku
- vypracovat zásady zemědělského osídlování, provést odsun německého obyvatelstva a zrealizovat příchod českých obyvatel z vnitrozemí

Snahy tedy směřovaly k urychlenému osídlení pohraničí a odsunu Němců. Současně bylo nutné zajistit plynulý a nerušený chod zemědělské výroby v těchto oblastech, konkrétně zabezpečit jarní orbu i osev a připravit vše ke sklizni a především předejít komplikacím v zásobování. To byl i případ Místního národního výboru v Olešnu.

Příchod nového obyvatelstva z vnitrozemí do Olešna a okolí započal již v prvních měsících po skončení války. Značná část nově přichozích obyvatel pocházela z Prahy. Novoosídlenci dále pocházeli např. z Veltrub (okr. Kolín), Chotusic (okr. Čáslav), Radouše (okr. Hořovice)

nebo také z nedalekého Kadlína, Mšena a dalších obcí. Mezi příchozími byli ovšem i Josef Bačik ze Slovenska či Dimitrij Magdič z Podkarpatské Rusi, odkud také pocházela Anna Jalčová, která ve 30. letech utekla od svého manžela a po válce žila ve společné domácnosti s Josefem Strojsem v Olešnu čp. 10. V obci Olešno a osadách Brusné, Ráj a Vojtěchov bylo v roce 1946 celkem 82 čísel popisných. Z toho bylo celkem 30 zkonfiskovaných zemědělských usedlostí, ze kterých bylo v této době nově obsazeno 15 usedlostí. Po nutné úpravě mělo vzniknout dalších 18 usedlostí. Ostatní objekty měly sloužit pouze k obytným účelům. U rozcestí v osadě Ráj zamýšlel Místní národní výbor v Olešnu zřídit obecní rybník a koupaliště. Nutno dodat, že některé objekty převzaté do národní správy byly v žalostném stavu a vyžadovaly nutnou opravu, jako tomu bylo např. u objektu čp. 4 v Olešnu. Některé budovy byly určeny již pouze k demolicí, konkrétně v Olešnu se jednalo o čp. 1, 9 a 20, ve Vojtěchově o čp. 18, 20 a 26, v Brusné o čp. 12, 13 a 15 a v Ráji o čp. 5.

Obecně lze tvrdit, že místní národní výbory v pohraničních oblastech dávaly přednost při přidělování objektů do národní správy především zemědělcům, zasloužilým osobám z dob války či obětem postižených okupací. Na tomto místě lze uvést několik konkrétních případů novoosídlenců, kteří projevíli zájem o přidělení objektů v Olešnu a blízkých osadách. Oldřich Znamenáček pracoval jako státní úředník u Zemského národního výboru v Praze a byl členem Svazu osvobozených politických vězňů. Za okupace strávil celkem dva roky v káznici a během pražského povstání odnášel raněné u Československého rozhlasu. U místního národního výboru si zažádal o přidělení pozemku s vilou či chatou pro rekreační účely. Jeho žádost byla doporučena ke kladnému vyřízení. Jindřich Papík taktéž z Prahy si zažádal o přidělení obytného domku se zahrádkou, jenž mu byl v roce 1947 také přidělen. Bratr jeho ženy padl v zahraničním odboji během války. Jindřich Papík vlastnil nákladní automobil, kterým převážel novoosídlece i s jejich věcmi přímo do Olešna. Nutno dodat, že v Olešnu dosud bydlí dcera Jindřicha Papíka, paní Pražáková.

O nemovitosti projevíli zájem i vysocí vojenští důstojníci, kterým bylo v jejich podaných žádostech vyhověno. Objekt čp. 15 v Ráji byl přidělen plukovníkovi generálního štábu československé armády Václavu Šindlerovi, který trvale bydlel v Praze, tudíž do osady Ráj zajížděl pouze

sporadicky v rámci rekreace. O nemovitost se tedy příliš nestaral. Na popud místního národního výboru bylo rozhodnuto o zrušení předávacího dekretu. Objekt byl následně přidělen Karlu Hájkovi, lesnímu správci. K rekreačním účelům užíval objekt čp. 9 v Olešnu i major Václav Viták, jenž taktéž bydlel v Praze. Místní národní výbor se usnesl podat návrh Okresnímu národnímu výboru ke zrušení národní správy, poněvadž byl tento objekt veden jako zemědělská usedlost. V únoru 1948 mu byla nemovitost odebrána a následně ji obdržel Jan Jakubec z Lobče, který pracoval přibližně 30 let jako zemědělský dělník. Vyskytly se i případy, kdy se národní správci přiděleného objektu dobrovolně vzdali. V roce 1949 se nemovitosti čp. 10 v Olešnu vzdal Rusín Dimitrij Magdič, který v té době získal nové zaměstnání. Aloisie Karabáčová (Olešno čp. 6) podnikla stejné kroky pro změnu z rodinných důvodů. Národní správce Antonín Šmíd, jenž hospodařil na usedlosti čp. 5 v Olešnu, podal žádost Okresní správní komisy v Dubé, aby ho zbavila správy nad zmíněným objektem. Vedl ho k tomu zdravotní stav jeho matky, která hospodařila v obci Bukol (okr. Kralupy nad Vltavou), jež se rozhodla předat své hospodářství svému jedinému synovi. Nutno zmínit, že někteří místní zemědělci, jakožto národní správci obhospodařovali půdu o rozloze 10-12 hektarů. Byli jimi František Burant (Ráj čp. 2), Jan Znášík (Brusné čp. 11) či již zmíněná Aloisie Karabáčová (Olešno čp. 6).

Z uvedeného tedy plyne, že Místní národní výbor v Olešnu dával přednost při přidělování nemovitostí do národní správy především zemědělcům a řemeslníkům, kteří projevíli zájem se zde natrvalo usadit a hospodařit oproti těm, kteří toužili pouze po objektu k rekreaci. Na základě studia archivních pramenů lze tvrdit, že v létě 1949 byla osídlovací akce v obci Olešno a přilehlých osadách u svého konce, drtivá většina objektů byla již obsazena. V následujících letech docházelo k nepatrným změnám v držbě a užívání. Nutno ovšem dodat, že většina obývaných nemovitostí v Olešnu a okolí i tak sloužila k rekreačním účelům.

Vztahy a poměry mezi obyvateli Olešna a blízkých osad

Pohraniční vesnice měly i dlouho po skončení 2. světové války svůj osobitý ráz a to dosti odlišný od mnohých vesnic ve vnitrozemí, které nepostihl odsun německého obyvatelstva. Rozdíly panovaly i mezi

vesnicemi v nichž žilo smíšené obyvatelstvo a ve kterých žili pouze obyvatelé německé národnosti. V mnohých vesnicích se nacházely opuštěné budovy, které se postupem času měnily v ruiny, nedbale upravená veřejná prostranství, zanedbané veřejné budovy, chátrající památky a v neposlední řadě také místní hřbitovy. Lze to připsat na vrub tomu, že nově příchozí obyvatelé neměli vybudován vztah k novému místu, natož vztahy mezi sebou samými. Při podrobnějším pohledu můžeme zjistit, že mnohé vesnice byli, co se týče obyvatel, velmi různorodé. Pospolu mnohdy žili čeští starousedlíci, kteří se po záboru pohraničí neodstěhovali do vnitrozemí, novoosídlenci z Čech, Moravy, ale i Slovenska, reemigrovaní volynští Češi, Češi, kteří se vrátili zpět z vnitrozemí, dále také neodsunutí Němci nebo ti Němci, kteří sem byli přiděleni k nucené pracovní povinnosti.

Etnicky byly vesnice převážně české, žili v nich ovšem lidé takřkajíc z „různých koutů“, což mělo vliv na vzájemné vztahy, zvyky, kulturu a vztahy k dané lokalitě. Jednotlivé vztahy mezi lidmi se do značné míry od sebe lišily. Čeští starousedlíci vnímali lépe starousedlé Němce, nežli české novoosídlence. Záleželo ovšem také na tom, jaké měli mezi sebou vztahy Češi a Němci z jedné vesnice během války. Starousedlíci pohlíželi na nově příchozí jako na ty, kteří se sem přišli pouze obohatit. Naproti tomu novoosídlenci považovali české starousedlíky za kolaboranty a ty německé zase za nacisty. Všechny Němce také vnímali jako levnou pracovní sílu. Nutno ovšem objektivně dodat, že u většiny nově příchozího obyvatelstva docházelo ke zlepšení jejich sociálních podmínek, zkrátka lidově řečeno, že si polepšili.

Do pohraničí mířili často mladí perspektivní lidé, mnohdy i svobodní. Novoosídlenecká vesnice byla v minimální míře propojena příbuzenskými a sousedskými vazbami a vztahy. Kulturní kontinuita se v těchto obcích vytrácela, noví osídlenci si na novém místě vytvářeli svou vlastní kulturu, mnohdy také docházelo k tomu, že se více kultur střetávalo navzájem. Postupem času si novoosídlenci vytvářeli vztah ke svému novému domovu, stále i tak zůstávaly v jejich paměti mnohé vzpomínky na jejich původní domov. Jiný vztah prožívaly k novému domovu děti, ty si samozřejmě rychleji zvykly na nové prostředí. Nutno dodat, že v případě Olešna a blízkých osad se z obce, ve které se mnozí původní obyvatelé narodili, prožili celý život a poté také umřeli, stalo do

jistě míry vyliďněné místo vyhledávané pouze k rekreačnímu pobytu v letních měsících.

Vztahy mezi jednotlivými obyvateli Olešna se postupem času měnily a vyvíjely díky vzájemným a častějším kontaktům. Dle mého názoru zde jistou roli sehrál fakt, že mnozí novoosídlenci pocházeli z Prahy, což je do jisté míry sblížovalo. V letních měsících a o víkendech se vydávali na společnou cestu v nákladním autě Jindřicha Papíka do Olešna, kde trávili svůj volný čas. S místními obyvateli, kteří v obci žili celoročně, přicházeli do styku jen v menší míře, ale i tak tu byly vzájemné vztahy budovány. Na tomto místě bych rád citoval část dokumentu vydaného v červenci 1949 Místním národním výborem v Olešnu: „v době špičkových zemědělských prací jako sušení sena, žně, sklizeň okopanin, tito lidé účinně pomáhají zdejším zemědělcům, neboť zdejší usedlosti nejsou strojově zařízeny a ve většině případech se ve zdejší krajině stroje nedají použít, takže zemědělci jsou odkázáni povětšinou na práci svých rukou. Vzhledem k tomu, že v obci jest nedostatek zemědělských pracovních i jakýchkoliv sil, jest pomoc pražských příslušníků, kteří jezdí do naší obce velice vítána a nutná, neboť tito skutečně pracují u zdejších zemědělců dobře a nezištně.“

K utváření vzájemných vztahů dopomohla i spolková činnost místních obyvatel, kteří v roce 1947 obnovili zdejší sbor dobrovolných hasičů, který v této době čítal celkem 18 členů. Sbor byl vybaven starým typem ruční stříkačky, která pravděpodobně byla v inventáři německého hasičského sboru, který v Olešnu existoval již v období Rakouska-Uherska. Dobré sousedské vztahy dokládá záležitost z roku 1946. Vodovodní svaz Kokořínský podal žádost o přidělení domu čp. 3 ve Vojtěchově pro jejich zaměstnance Josefa Trnobranského. Problém byl ovšem v tom, že byla tato nemovitost již přidělena Josefu Konětopskému, hajnému ve Vojtěchově. Vodovodní svaz v Kokoříně požadoval zrušení národní správy Josefa Konětopského a převedení tohoto objektu pod vlastní správu. Hajný se snažil vyřešit nastalou situaci zasláním dopisu příslušným úřadům. Josefa Konětopského podpořili v dopise svým podpisem i místní starousedlíci, ale také i národní správci z Olešna a okolních osad. Vodovodní svaz se v této záležitosti obrátil se svou žádostí na Zemský národní výbor v Praze a ten doporučil Místnímu národnímu výboru v Olešnu, aby celou záležitost vyřídil ve prospěch vodovodního svazu, což se i následně stalo. Národní

výbor odebral správu domu Josefu Konětopskému a předal ji Vodovodnímu svazu v Kokořině.

Pro srovnání bych zde uvedl poměry mezi místním obyvatelstvem v obci Jestřebice, která leží několik kilometrů na západ od obce Olešno. V Jestřebicích fungovala již za první republiky česká škola, která byla během záboru pohraničí uzavřena. Děti z Olešna a okolí chodily ovšem do školy v Konrádově. Nyní bych zde citoval ředitele školy v Jestřebicích, který ve školní kronice zachytil poměry v obci mezi lety 1946-1947: „Stalo se, že národní správce ráno Němku uvolnil, ale už za hodinu si pro ni přišel, protože prý žena bude vařit oběd a potřebuje nanosít dřeva! Byly tehdy mezi novými osidlenci takové poměry, že se s rukama v kapsách nařikalo na množství práce.“ Dále ředitel pokračuje: „Škoda, že naši lidé měli tehdy tak málo pochopení pro potřeby školy a pro potřeby veřejné vůbec. Mohla se s těmito pracovními silami opravit nejen škola, ale provést i jiné veřejné práce. Vždyť mezi Němci byli i řemeslníci! Dnes nenajdeme v obci, kromě obuvníka a krejčího, jediného řemeslníka.“

Dále ředitel školy zaznamenal události během zimy na začátku roku 1947, která ledacos také vypovídá o místních poměrech: „Zdejší škola vyčerpala zásoby topiva následkem větší spotřeby již počátkem února. Nové topivo mohlo být získáno jedině svépomocnou akcí v místě. (Uhlí u obchodníků jednak nebylo, jednak pro veliké závěje byla doprava rušena.) Proto byl zásluhou několika občanů rozbourán jeden z mnoha dřevěných starých domů. V řezání a štípání dřeva se střídali všichni občané, jedni s ochotou, jiní spíše z donucení. Tak bylo získáno dřevo pro otop v tomto školním roce a kromě toho zásoba na podpal na několik let. V tomto případě se poprvé projevila spolupráce občanstva, ve zdejší obci velmi vzácná,¹ a přinesla užitek v hodnotě několika tisíc korun. Bez menších neshod to však nešlo ani tentokrát.“

Dle mého názoru nelze tvrdit, že vztahy a poměry mezi obyvateli Olešna a osad byly ideální, nicméně byly i tak na jiné úrovni, nežli ve zmíněných Jestřebicích.

Neodsunutí Němci

Po skončení války pobývali v německých obcích jednak původní němečtí obyvatelé, kteří čekali na odsun, dále také Němci z jiných

oblastí, kteří byli přesídleni z důvodu vykonávání nucené pracovní povinnosti, ale také starousedlí Němci žijící ve smíšených manželstvích, antifašisté nebo nepostradatelní odborníci německé národnosti. Lze uvést příklad Mělnicka, kam byli posíláni Němci z Ústí nad Labem a Děčína v rámci nucené pracovní povinnosti v zemědělství. I v Olešnu zůstali po odsunu německého obyvatelstva jednotlivci německé národnosti, o kterých bych se stručně zmínil.

Josef Schwarz se narodil 3. listopadu 1919 v Jestřebicích, bydlel v nedalekém Vojtěchově. Chodil do české měšťanské školy ve Mšeně. Poté se vyučil řezníkem a uzenářem v Kostomlatech u Nymburka. Od roku 1936 pak pracoval ve Mšeně. Po záboru pohraničí byl odveden do německé armády. V prosinci 1944 v Berlíně dezertoval a vydal se směrem k západní frontě. Poblíž Štrasburku se dostal přes německé linie k Francouzům, jimž sdělil, že je bývalý československý státní příslušník a chce se zapojit do bojů proti nacistickému Německu. Po sběhnutí chtěl vstoupit do československé armády, ale místo toho bojoval po boku Francouzů. Obsluhoval německý kulomet MG 42 a zapojil se do bojů u Stuttgartu a Ulmu. Zde se v dubnu 1945 spojili s americkou armádou. V červenci byl poté demobilizován a následně se vrátil do Vojtěchova.

Karel Ungermann se narodil 26. listopadu 1899 do smíšeného manželství, matka byla Češka a otec Němec. Obecnou školu navštěvoval v Konrádově a poté chodil do měšťanské školy ve Mšeně. Za první republiky se spolu se svou ženou vždy hlásili při sčítání obyvatelstva k německé národnosti. S manželkou a s matkou žil na samotě Víno, kde měl menší hospodářství. V běžném životě se stýkal také s Čechy, s nimiž neměl žádné spory. Živil se prodejem vypěstovaných zemědělských plodin, které spolu s hospodářskými zvířaty dodával na trhy ve Mšeně. Při mobilizaci v roce 1938 narukoval do československé armády, i když ho od toho odrazovali místní stoupenci Konráda Henleina. Během okupace se v politických záležitostech nikterak neangažoval a ani se nestýkal s žádnými nacistickými funkcionáři. Věnoval se hospodaření na své usedlosti. V roce 1940 byl povolán do armády. Sloužil pouze tři měsíce a pak byl z vojenské služby propuštěn na základě své podané žádosti, ve které uvedl, že se obává úpadku svého hospodářství, které během jeho služby obhospodařuje manželka s jeho starou matkou. V únoru 1945 byl povolán k Volkssturmu v České Lípě, kde strávil jeden měsíc. Karel Ungermann prodával během války

¹ Podtrženo autorem

potravininy Čechům, žijících ve Mšeně, čímž ovšem neplnil předepsané odvody potravin potřebné pro německou armádu. Po válce požádal pro sebe a svou ženu o udělení československého státního občanství.

Emil Steinitz se narodil 18. června 1903 ve Vojtěchově, kde bydlel v domě čp. 12 a živil se prací v zemědělství. Jeho žena byla původem Češka. Během okupace se politicky nikterak neangažoval. V německé armádě nesloužil, poněvadž si úmyslně poranil ruku, aby nemusel nastoupit vojenskou službu. Předepsané dodávky potravin záměrně neodváděl, za což byl několikrát pokutován. Během války se snažil pomáhat českým spoluobčanům, čímž byl ze strany nacistických sympatizantů vnímán jako nedůvěryhodný a jako poloviční Čech. V soukromí se svou ženou a synem Adolfem mluvili pouze česky. Z archivních pramenů lze vyvodit, že Emil Steinitz žil v Olešnu ještě v roce 1952.

Nutno dodat, že ať v případě Karla Ungermanna či Emila Steinitze se za jejich osoby a rodinné příslušníky neváhali postavit místní Češi, ale i mnozí občané města Mšena, právě v době, kdy se jednalo o jejich případném odsunu a dosvědčili jim jejich chování během nacistické okupace. I zde tedy sehráli jistou roli dobré vzájemné vztahy a to i navzdory odlišné národnosti.

Pavel Fiedler

(archivář Státního okresního archivu na Mělníku;
předneseno na veřejném shromáždění na téma Češi a Němci na Kokořínsku pořádaném místním evangelickým sborem na sále radnice ve Mšeně v pátek 13. října 2017)

Láska ke svobodě a odvaha k představitosti

17. listopad se stal svátkem a symbolem boje za svobodu a demokracii. Je stále důležité si připomínat události, které jsou na jeho pozadí, ať již se jedná o události roku 1939, méně známé události listopadu roku 1968 nebo 1989. Každá z těchto událostí tvoří jednu vrstvu, ale společně promlouvají do dnešní doby a vznášejí i na nás svůj apel, abychom si nabyté a pro mnohé již zděděné svobody vážili.

Je důležité slavit tento svátek svobody, podobně jako Izraelci si měli připomínat svoje vyjití z egyptského otroctví. Byl to okamžik zrození svobodného národa na cestě ke svobodě. Tento svátek si měli připomínat každý rok z generace na generaci, aby nezapomněli, že i jich osobně se to týká. Nebyl to pouze zápas jejich předků, ale jsou to také oni (a spolu s nimi také my), kdo jsou povoláni do této svobody a mají o ní pečovat, kultivovat ji a rozvíjet.

Nejen v biblické zvěsti, ale v každé svobodné společnosti nalezneme **různé symboly svobody**. Tyto symboly nám do jisté míry ukazují, v jakém stavu se nachází daná společnost. Odráží nejen naši minulost, jsou nám nejen připomínkou událostí dávno minulých, ale jsou také naším zrcadlem a ukazatelem na naší cestě! Způsob, jak s těmito symboly nakládáme a jak se k nim stavíme, vypovídá mnohé o tom, jak si svobody ceníme, nakolik jsme ochotni se za ní nasadit.

Dnes se rodí generace, která o událostech 17. listopadu 1989 uslyší z vyprávění svých dědečků a babiček. Podaří se nám předat této generaci lásku ke svobodě? Zůstane 17. listopad symbolem boje za svobodu, anebo se z něho stane jenom prázdná vyžilá schránka bez obsahu?

Pokud by za ním nestály činy, pevné postoje podložené zdravými hodnotami, pokud by se vytratila odvaha s ochotou přijmout zodpovědnost, pokud by se vytratila lidskost, tak se může stát, že se již nebude jednat o slavnost svobody, ale kladení věnců u jejího náhrobku. Klidně by bylo možné zrecyklovat ty hřbitovní, se stuhou „Vzpomínáme“ a „Odpočívaj v pokoji“.

Jak na tom jsme, se neodvážím nyní soudit. Jedním z ukazatelů nám může být i to, jak nakládáme s vyznamenáními. Je mementem, když vedle lidí, kteří si to zaslouží, jsou ve společnosti vyznamenávání agenti STB. Často jsou vyznamenáni lidé na základě osobních vazeb, nikoliv skutečných zásluh pro společnost. Nelze ani jen tak přejít, když premiérem se má stát trestně stíhaná osoba.

Nechci uzavřít tuto úvahu odevzdaným „Nezbývá než doufat, že další generace...“, protože jsme to my, kteří jsou zodpovědní za to, aby svobodu a lásku k ní předali. Stane se tak mimo jiné tehdy, když nedopustíme, aby se ze symbolů svobody staly jen prázdné schránky pohřbené pod vrstvou nakladených věnců. Svou lhostejností, strachem a

neochotou bychom ji vystavili parte. Lhostejnost spolu se strachem ohýbá záda, ze kterých si totalita a arogance moci dláždí svůj chodník.

Svobodu, odpovědnost ani lidskost nelze jen tak prefabrikovat. Mají totiž svou tvář, protože jejím nositelem a garantem není jen společnost, ale každý jeden z nás. Pokud je neponeseme my, tak se z naší společnosti začnou vytrácet!

Blížíme se k závěru, ve kterém bych chtěl promluvit ještě o jednom velkém symbolu. Bývá jím často píseň (jako třeba i dnes u některých opět nepopulární Modlitba pro Martu). Na nás je, abychom si zvolili, jaká píseň bude rezonovat naším životem. Mnozí by si možná vybrali píseň Paula McCartney „Let it be“ („Nech to být“) ...? Anebo to snad bude píseň z pera jiného z „Beatlesáků“ Johna Lennona „Imagine“ („Představ si!“)?

Přeji nám, aby to byla ta druhá ze zmíněných písní, aby se apatie nestala náhrobkem naší představivosti a tím i naší svobody. Přeji nám, aby nám představivost dodala novou odvahu, chuť do svobodného života, ale především lidskost, která někdy chybí.

Představivost je nepřitelem každé totality a zvláště moci, protože nás probouzí z apatie (mniší požívali slovo acedie – duchovní letargie). Představivost v nás probouzí touhu, odvahu něco dělat, nasadit se a něco riskovat. Představivost s sebou nese i naději, že věci mohou být i jinak, a dokonce se na tom každý můžeme nějakým způsobem podílet, že má cenu se za něco zasadit. Představivost hledá cestu, smysl a duchovní rozměr života. Klade otázky, a proto podněcuje (otevívá) i cestu k diskusi.

Představivost je významným spojencem svobody, bez kterého by svoboda přišla o svůj obsah. Věřím, že chceme dál žít ve svobodě. Neztrácejme proto odvahu hledat a snít svůj sen... nejen být otroky představ a snů druhých. Jedině tak můžeme uchovat, dál rozvíjet a budovat svobodnou společnost.

Nerezignujme, neuzavírejte se do sebe, nepřestávejme hledat, vložme do hry života sami sebe. Kdo by chtěl urvat život jen pro sebe, tak je na nejlepší cestě jej zmařit, stejně tak i společnost, která by byla zahleděná jen do sebe, by nakonec pošlapala sama sebe.

Jakub Škarvan (kazatel Církve bratrské v Mladé Boleslavi)

Text proslovu přednesený v pátek 17. listopadu 2017 při veřejném shromáždění občanů na nám. Republiky v Mladé Boleslavi

Bohoslužby ve vánočním a novoročním období

Neděle 17.12. 2017 **10 hod.**

součástí bude krátké pásmo dětí z nedělní školy a biblického kroužku

Pondělí 25.12. 2017 – Boží hod vánoční **10 hod.**

(vysluhování Večeře Páně)

Úterý 26.12. 2017 **10 hod.**

Neděle 31.12. 2017 **10 hod.**

(vysluhování Večeře Páně)

V neděli 24. 12. 2017 a v pondělí 1. 1. 2018 se bohoslužby nekonají !

Salár a dary

Zaplatit salár za rok 2017, věnovat peněžní dar na opravy či provoz sboru můžete osobně v kostele u bratra kurátora L. Skopce nebo sestry I. Pavelkové nebo platbou na účet sboru č. 174987837/0300. Děkujeme!

Webové stránky sboru - Sborové listy na internetu

Na adrese www.msenocce.wbs.cz najdete elektronickou podobu tohoto čísla Sborových listů, která obsahuje další příspěvky, např. pozdrav kazatele CB v Ml. Boleslavi J. Škarvana k 17. listopadu, celý článek J.Říhy o besedě Češi a Němci na Kokořínsku a také text přednášky P. Fiedlera z této besedy.

Požehnané vánoční svátky a nový rok 2018 !

Farní sbor Českobratrské církve evangelické ve Mšeně u Mělníka.

Farář Mgr. Michal Šimek, bytem v Kosmonosích,
tel.: 608 718 898, e-mail: majkl.simek@seznam.cz.

Webové stránky sboru: www.msenocce.wbs.cz

Bohoslužby se konají každou neděli v 10 hodin.